

Міністерство Освіти і Науки України
Західноукраїнський Національний Університет
Юридичний Факультет

Кафедра міжнародного права та міграційної політики

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА КУРСОВА РОБОТА
з дисципліни: Медіація в професійній діяльності юриста
на тему: «Міжнародні стандарти медіації»

Студент групи МП-31:

Походжай Андрій Богданович

Керівник: Яворський Ярослав Тадейович

Національна шкала: _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії: _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ МЕДІАЦІЇ.....	5
1.1 Сутність та ознаки міжнародної медіації.....	5
1.2 Значення медіації на міжнародному рівні.....	8
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I.....	14
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ МЕДІАЦІЇ.....	17
2.1 Види міжнародних стандартів медіації.....	17
2.2 Міжнародні організації, що формують стандарти медіації.....	20
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ II.....	26
РОЗДІЛ 3. ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	28
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ III.....	30
ВИСНОВКИ.....	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	34

ВСТУП

Актуальність цього дослідження викликана необхідністю вивчення та систематизації знань про міжнародні стандарти медіації та міжнародну медіацію в цілому. Це питання є нагальним для удосконалення українського законодавства в даному напрямку.

Міжнародні стандарти медіації виникли в другій половині минулого століття і поступово розвиваються, пропорційно до робіт міжнародних організацій у цій сфері. В Україні процедура медіації є новинкою, адже багатостраждальний Закон України «Про медіацію» був прийнятий всього лише кілька років тому. Оскільки альтернативні способи вирішення спорів, в тому числі медіації, є надзвичайно популярними і дієвими в різних демократичних країнах світу, практика запозичення досвіду повинна стояти у пріоритеті в українських законодавців і практиків, а імплементація міжнародних стандартів є найпростішим способом удосконалення документальної бази для здійснення медіації. Міжнародна публічна медіація є, на мою думку, невід'ємною частиною зовнішніх відносин держави, та може відігравати ключову роль у вирішенні складних питань на міжнародному рівні, що є зараз нагальною темою для України.

Питання міжнародних стандартів медіації отримало не достатній розвиток у працях вітчизняних вчених оскільки ця тема виникла відносно недавно, оскільки медіація досить нова, особливо в Україні. Разом із тим окремі аспекти все ж таки були висвітлені у працях таких науковців, як О. Алехіна, О. А. Антонюк, Н.Бондарчук, С. О. Істін, Ю. Ю. Івчук, К. І. Івчук, Ю. О. Примака, Л. Логущ, Н. Крестовська, Л. Романадзе, Я. Ю. Миколаєнко, Л. Наливайко, А. Кричун, І. В. Озерський, Т. Подковенко та Ю. Потьомкіна.

Об'єктом роботи є вивчення міжнародної медіації, міжнародних стандартів медіації, їх видів та міжнародних організацій та актів, що встановлюють їх.

Предметом роботи є сукупність знань про міжнародну медіацію, міжнародні стандарти медіації та міжнародні організації та акти, що встановлюють їх.

Метою написання роботи є вивчення та порівнення різних видів міжнародної медіації, міжнародних стандартів медіації, дослідження діяльності різноманітних міжнародних організацій в даному напрямку та встановлення необхідності імплементації даних положень в законодавство України.

Відповідно до мети в роботі ставляться і розв'язуються основні **завдання**:

- розкрити поняття, значення, види та ознаки міжнародної медіації ;
- охарактеризувати міжнародні стандарти медіації, їх види та діяльність міжнародних організацій, що їх формують;
- дослідити важливість впровадження міжнародних стандартів медіації в Україні.

Методи дослідження включають діалектичний, історичний, аналіз та порівняльно-правовий.

Структура. Курсова робота складається зі вступу, трьох розділів та списку використаних джерел.

Медіація, як один з альтернативних способів вирішення спорів, є на сьогодні надзвичайно популярною в світі. Хоча в Україні вона й виникла по суті у 2021 році з набранням чинності Закону України «Про медіацію», в інших країнах даний засіб вирішення суперечок діє вже достатньо давно. Наприклад, у США відправною точкою стала конференція імені Р. Паунда «Причини невдоволеності населення адмініструванням системи правосуддя в США», відома як Паундська конференція, що була проведена у США у 1976 р. Відтоді альтернативні способи вирішення спорів, включаючи медіацію, почали активно розвиватись в цій країні. Загалом, медіація – це поширена процедура в розвинених, демократичних країнах, з соціально-правовим режимом суспільства. Вона допомагає розв'язувати питання в різних сферах людської діяльності. Проте медіація застосовується не тільки для вирішення конфліктів всередині держави, існує такий термін як міжнародна медіація.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ МЕДІАЦІЇ.

1.1 Сутність та ознаки міжнародної медіації.

Міжнародна медіація - це процес вирішення конфліктів міжнародного характеру за допомогою третьої нейтральної сторони, відомої як медіатор. Медіатор допомагає сторонам знайти компроміс та досягти мирного вирішення спору. Міжнародна медіація може бути використана в політичних, територіальних, економічних, етнічних та інших конфліктах, де присутній міжнародний елемент. Мета медіації - забезпечити сторонам можливість взаємодіяти, вислухати іншу сторону, виявити спільні інтереси та знайти спосіб врегулювання конфлікту, що відповідає потребам всіх зацікавлених сторін. Обговорення повинне проводитись відкрито, із залученням різних поглядів, думок та варіантів компромісу. Часто, навіть кардинально різні позиції сторін у важкій ситуації приводять до неочікуваного вирішення спору, тому ніколи не потрібно виключати ніяких думок конкурентів. Іноколи це може призвести до несподіваного успіху.

Звичайно, як і у національній так і у міжнародній медіації існують певні передумови, без наявності яких неможливий сам процес врегулювання спору. Насамперед це прагнення сторін швидко і мирно врегулювати конфлікт та їх добровільна участь у процесі. Сторони повинні не поводитись як конкуренти, а об'єднати зусилля для зрозуміння один одного та якнайефективнішого використання часу для досягнення консенсусу. Після цього сторони в обов'язковому порядку укладають угоду та приступають до виконання спільного рішення.

Як вже було зазначено, міжнародна медіація дещо відрізняється від простої медіації. Насамперед, головною відмінністю виступає іноземний елемент. Цей термін говорить сам за себе, тобто з точки зору логіки – це будь-який елемент медіації, що має іноземний характер. Проте, це не зовсім так, якщо залучити

медіатора з іншої держави, але сторони будуть з однієї держави, процес буде відбуватися в тій самій державі на основі місцевого законодавства, - це не буде вважатись міжнародною медіацією. Отже, міжнародна медіація може відбуватись тільки за умови, що сторони – особи з різних країн. Тут важливо уточнити, що сторонами медіації можуть бути і самі держави, це вид міжнародної медіації – медіація в сфері міжнародного публічного права, яка на сьогодні використовується надзвичайно активно. В цьому і заключається складність медіаційного процесу на міжнародному рівні, адже часто залучаються представники держав і міжнародних організацій, які мають різні національні інтереси та позиції на переговорах.

Іншим фактором міжнародної медіації виступає її юрисдикція. Порівнюючи з медіацією на національному рівні, то вона залучає тільки сторони однієї держави та використовує єдине законодавство. Міжнародна медіація ж має справу з конфліктами та спорами за участю сторін з різних країн та діє на міжнародному рівні, часто залучаючи кілька правових систем і культурних аспектів, що значно впливає на процес та ускладнює його.

Також, відмінною рисою є правові рамки. Тоді як медіація, наприклад, в Україні проводиться по суті виключно за Законом України «Про медіацію», то міжнародна медіація не має єдиної правової бази і діє в контексті міжнародного права, дипломатичних протоколів та угод між залученими сторонами.

Культурні міркування. Міжнародна медіація передбачає врахування культурних відмінностей, різноманітних правових сімей та геополітичних складнощів. Медіатори повинні бути готовими до культурних нюансів, мовних бар'єрів і дипломатичних протоколів. Медіація на національному рівні також вимагає культурної обізнаності, але вона працює в більш однорідному правовому та культурному контексті.

Ще однією відмінною ознакою міжнародної медіації є коло питань, що входить до її компетенції і потребують розв'язання. Міжнародна медіація часто має справу зі складними спорами з високими ставками, такими як територіальні

конфлікти, дипломатичні суперечки, торговельні суперечки або примирювальні процеси. Спектр питань у міжнародній медіації, як правило, ширший і більш політично забарвлений, ніж в національній. Для порівняння, медіація в Україні охоплює також широкий спектр конфліктів, включаючи сімейні спори, цивільні спори, бізнес-спори, громадські конфлікти, адміністративно-правові спори, але вони не грають настільки великої ролі для суспільства як ті проблеми, що вирішуються на міжнародному рівні.

Іншою ознакою міжнародної медіації виступає залучення міжнародних організацій, регіональних органів або дипломатичних установ. Прикладами є Організація Об'єднаних Націй, регіональні центри медіації або спеціалізовані медіатори, призначені міжнародними організаціями.

Не менш важливою за інші ознакою міжнародної медіації є наявність міжнародних установ, які надають послуги медіації, та міжнародних стандартів, що забезпечують певні уніфіковані норми, принципи та правила для відповідного регулювання процесу на міжнародному рівні.

Медіацію на міжнародному рівні вирізняє гнучкість і відсутність надто чіткої правової регламентації, порівняно з національними системами або іншими способами вирішення конфліктів. Найчастіше, саме ці дві ознаки і спонукають звертатись до даної процедури, адже це відкриває можливості вільного вирішення спору. Проте, медіатор і сторони зобов'язані керуватися принципами міжнародного права, а також керівними установками та протоколами, оскільки відсутнє єдине правове регулювання міжнародної медіації. [7]

Процес міжнародної медіації дещо схожий з медіацією на національному рівні. Наприклад, у комерційних спорах між юридичними особами медіатор встановлює певні рамки, в межах яких і він, медіатор, і сторони повинні діяти задля якнайкращого вирішення конфлікту. Сюди входить і психологічний аспект процесу, адже не повинно бути ніяких перешкод в досягненні спільної точки зору між учасниками.

1.2 Значення медіації на міжнародному рівні

Як зазначає Ю. Потьомкіна: «Медіація — не новація. Вона має довгу історію в багатьох культурах та цивілізаціях. Медіація давно використовується в різних сферах людської діяльності для стимулювання ефективного спілкування між сторонами та надання допомоги в пошуку взаємоприйнятних рішень.»

Історія застосування медіації йде ще зі Стародавніх часів, коли в Стародавньому Китаї Конфуцій пропонував обговорення в присутності нейтрального миротворця, який допомагав людям досягти згоди. У стародавніх культурах Північної Америки вожді виступали як посередники будь-якого конфлікту, що виникав між членами племені. Це, можна сказати, входило до їх зобов'язань. В 60-х роках 18-го століття в Англії постало питання вирішення частих конфліктів в різних сферах промисловості, тому були утворені спеціальні ради примирення, компетенцією яких була допомога у вирішенні спорів.

Медіатори допомагають врегулювати конфлікти на міжнародному між країнами та соціумами. Наприклад, медіатори сприяли досягненню угоди між Ізраїлем та Палестиною про виведення ізраїльських військ з міста Хеврон на березі річки Йордан. [5] Навички медіатора були корисними для Нельсона Мандели у єднанні зусиль вчених і політиків у боротьбі зі СНІДом під час конфлікту, спричиненого поширенням хвороби в ПАР. Президент Південної Кореї Кім Де Чжун був нагороджений Нобелівською премією миру за свою роль у врегулюванні конфлікту між Північною та Південною Кореєю, де він успішно реалізував програму возз'єднання 70 мільйонів корейців. [14]

На сьогоднішній день міжнародна медіація має надзвичайно важливе значення, особливо в публічному праві. Вона є одним з засобів мирного вирішення

спорів, що входить до основних принципів міжнародного права. Проте, тут теж є свої нюанси.

Мирні засоби використовуються у випадках міжнародних спорів між державами. Термін "міжнародний спір" використовується як узагальнююче поняття, що вимагає визначення його змісту. Зазвичай це стан, коли одна держава висуває претензії до іншої, а остання відмовляється задовольнити ці претензії. Але, не завжди можна чітко відрізнити ці два поняття. [2] Статут Організації Об'єднаних Націй (ООН) використовує терміни "спір" і "ситуація" (статті 11, 12, 34, 35 тощо), хоча вони й не мають чітко визначених нормативних ознак. [16] Ці два поняття дуже схожі, проте "ситуація" не обмежується конкретними вимогами однієї держави до іншої. Особливістю є те, що відповідно зі статутом ООН, сторона в ситуації не повинна стримуватися під час голосування в Раді Безпеки, тоді як в спорі вона має таке обмеження. Через це ситуація вважається ширшою за змістом, ніж спір, і може потенційно загрожувати міжнародному миру і безпеці.

У справі про Намібію Міжнародний Суд ООН зазначив, що основною відмінною рисою міжнародного спору від ситуації є наявність конкретних розбіжностей між державами щодо предмета спору. Важливо виділити обов'язкові елементи міжнародного спору, такі як предмет спору і взаємовиключні позиції сторін, які ґрунтуються на нормах міжнародного права. Статут Міжнародного Суду ООН (пункт 2 статті 36) передбачає, що Міжнародний Суд може розглядати спори, які стосуються тлумачення договорів, питання міжнародного права, порушення міжнародних зобов'язань та відшкодування за такі порушення. Держави-учасниці спору обґрунтовують свої претензії одна до одної на підставі міжнародного права. Ситуація, натомість, є більш широким поняттям, яке може існувати до виникнення спору та після його врегулювання. Головні розбіжності між спором і ситуацією полягають в тому, що Міжнародний Суд ООН розглядає лише спори. [15]

Взагалі, у міжнародному праві немає чіткого визначення терміну «міжнародний спір». Постійна палата міжнародного правосуддя встановила, що міжнародний спір – це незгода з правом або фактом, конфлікт позицій або інтересів двох сторін. При цьому, важливою умовою є визначення конкретних ознак спору для того, щоб реалізувати конкретний випадок передбачений певним міжнародним договором. Часто процедури мирного врегулювання регулюються без формального визначення ознак міжнародного спору. Однак зараз в теорії міжнародного права існує загальний уніфікований підхід до визначення цього поняття, заснований на практиці Міжнародного Суду ООН. Міжнародним спором визнається конфлікт правових поглядів, який об'єктивно існує до початку розгляду справи. Для виникнення спору недостатньо лише розбіжностей у поглядах сторін на свої інтереси, права або факти, необхідно, щоб ці розбіжності були об'єктивно виражені в офіційних діях хоча б однієї зі сторін. Вирішення міжнародного спору вимагає від сторін та інших зацікавлених суб'єктів міжнародного права дотримання принципу мирного врегулювання спорів. Для здійснення цього принципу держави, які є учасниками спору, який в подальшому може стати небезпекою для міжнародного миру та безпеки, відповідно до статті 33 Статуту ООН повинні вирішити його шляхом «переговорів, обстеження, посередництва, примирення, судового розгляду, звернення до регіональних органів або угод чи іншими мирними засобами на свій вибір».

На даний момент, як і було майже завжди, найпоширенішою практикою мирного вирішення спорів є переговори. Звичайний процес, відомий кожному, який полягає в представленні інтересів і позиції однієї сторони іншій і навпаки та, в подальшому, знаходження спільної точки, коли і одна сторона «жертвує» частиною своїх інтересів, і інша, в результаті чого вони досягають домовленості. Проте, є випадки, в яких досягнення домовленості видається неможливим або надто важким, а переговори є недостатньо ефективними, тоді учасники спору залучають посередника. Ось тут і починається процес міжнародної медіації.

Головна відмінність медіації від переговорів полягає в залученні медіатора – третьої особи, головним завданням якого є примирення сторін. В міжнародній медіації, як і в національній, роль медіатора складно назвати активною, скоріше його мета - це пасивне, поступове відновлення переговорів, які втратили свій смисл через те, що застрягли на одному місці або майже нікуди не рухаються. Медіатор відновлює переговори шляхом встановлення між учасниками спору конструктивного діалогу, який дає результати в процесі вирішення суперечки. [9]

Важливою перевагою процесу міжнародної медіації над іншими методами вирішення спорів, наприклад над судовими установами, такими як Міжнародний суд ООН, є швидкість проведення всіх потрібних дій, знаходження рішення та, навіть, його виконання.

Оскільки процес глобалізації охоплює практично всі сфери життя людини, включаючи господарську та зовнішньоекономічну діяльність, формування тісних міжнародних зв'язків і тут зробило свою справу. Зараз взаємодія і конкуренція на світовому ринку зумовлює постійні зв'язки між підприємствами, компаніями, фірмами з різних куточків світу. Це призводить до укладення численних договорів різного характеру між ними, що, в свою чергу, супроводжується неминучим порушенням їх положень. Так виникають міжнародні комерційні спори.

Як зазначає О. Алехіна: «Міжнародний комерційний спір - це протиріччя (розбіжності) між суб'єктами господарсько-торгової діяльності різних держав, що виникають з договірних та інших цивільних правовідносин при здійсненні зовнішньоторговельної та інших видів господарської діяльності.»

Основним елементом, що вирізняє такі спори є те, що сторони належать до різних держав зі своїми правовими, економічними та соціальними системами. На даний момент у світі не існує міжнародної судової установи, яка займалась би такими типами спорів. Тому часто сторонам не залишається іншого виходу, ніж використовувати національні засоби захисту своїх прав та обов'язків. Якщо в договорі було прописано суд якої країни буде вирішувати справу, в разі

виникнення порушень, тоді сторони хоча б уникнуть проблем з встановленням того, де повинен проводитись судовий розгляд. Проте це не до кінця задовольнить їхню потребу, адже процес буде максимально довготривалий та складний. Через це з'явилась ідея впровадження альтернативних способів вирішення міжнародних комерційних спорів, тобто без залучення державних органів. Одним з найпопулярніших є, звичайно, медіація. [3]

Знову ж таки, відповідно до О. Алехіної: «Міжнародна комерційна медіація - це добровільний і конфіденційний спосіб альтернативного вирішення та врегулювання міжнародних комерційних спорів, метою якого є сприяння двом (або більше) сторонам спору в досягненні взаємовигідної угоди за участю третьої нейтральної особи – посередника (медіатора), який пройшов спеціальне навчання, який має досвід в сфері спірних відносин, сприяє досягненню угоди між сторонами і не має права виносити обов'язкове для сторін рішення, давати рекомендації щодо умов вирішення (врегулювання) спору». [1]

Для найбільш успішного проведення весь процес міжнародної комерційної медіації ділиться на етапи, кожен з яких має свої мету, цілі та функції. Щоб досягнути хорошого результату, сторонам слід відповідально ставитись до виконання всіх завдань кожного етапу.

Нижче наведено найбільш типові етапи процесу комерційної медіації:

1) Перший етап підготовки до медіації.

Ключовим етапом процесу медіації є підготовка, яка включає в себе два важливих етапи: встановлення контакту зі сторонами та створення простору для медіації. Це передбачає вибір медіатора, укладення договору про медіацію, представлення сторін, опис самого процесу медіації та ролі кожної зі сторін, визначення розміру винагороди медіатора (якщо така передбачена), а також низку інших положень.

2) Збір інформації та її опрацювання.

Мета цього етапу - полегшити сторонам висловлення своїх думок і ставлення до конфлікту. Ця фаза передбачає регулярне пряме спілкування між сторонами, представлення позицій у спорі, визначення причин конфлікту, визначення позицій, аналіз конкретних аспектів конфлікту та підбиття підсумків. За допомогою запитань та узагальнень медіатор працює з почуттями, потребами та інтересами сторін, а також допомагає виявити джерела конфлікту.

3) Розв'язання спору.

На цьому етапі сторони спільно працюють над вирішенням конфлікту. На цьому етапі визначаються пріоритети, з'ясовуються пріоритетні питання, уточнюються невизначені інтереси сторін, знаходять спільні інтереси сторін конфлікту, обговорюються і шукаються взаємоприйнятні варіанти вирішення суперечки. Потім відбувається пошук консенсусу. На цьому етапі сторони придумують потенційні рішення і обговорюють переваги та недоліки кожної альтернативи. З цього моменту починається процес так званого «мозкового штурму».

4) Укладення та підписання договору.

Після досягнення домовленості сторони переходять до завершального етапу - складання договору. Угода створюється повністю сторонами в письмовій формі, включає взаємні поступки та перевіряється на предмет прийнятності, можливості виконання та справедливості. Сторони підписують угоду після того, як вона буде готова. Учасники оцінюють, чи відповідає результат їхнім уявленням про цінність і справедливість, оскільки це має вирішальне значення для визначення їхньої здатності виконувати спільно прийняте, сформоване, виконане і підписане рішення.[1]

У контексті міжнародних комерційних спорів процедура медіації часто передбачає укладення трьох угод:

1) угода про застосування процедури медіації (медіаційне застереження) - це угода між сторонами транснаціонального комерційного контракту, в якій вони

згодні передати спір або певну категорію спорів на розгляд медіатором. Це відбувається в рамках цивільно-правового контексту.;

2) договір про проведення медіації - це угода, що базується на цивільно-правових принципах, в якій одна сторона (медіатор або медіаційна організація) зобов'язується надавати послуги медіації та здійснювати нагляд за процедурою медіації, а інша сторона (сторони спору) зобов'язується оплатити ці послуги.

3) Медіаційна угода - договір, який закріплює результати, отримані сторонами спору в результаті проведення процедури медіації, та визначає або уточнює права та обов'язки сторін у спірних відносинах. [1]

У різних країнах по-різному підходять до виконання домовленостей, досягнутих під час медіації. В одних країнах такі угоди затверджуються судом, в інших - набувають юридичної сили шляхом вчинення юридично значимих дій або видачі певних документів адміністративними органами (наприклад, нотаріус видає виконавчий наказ). Той факт, що сторони або предмет спору можуть перебувати в різних країнах, ускладнює реалізацію договорів про міжнародну медіацію. Крім того, в деяких країнах медіація не контролюється законом, що значно ускладнює виконання угод про медіацію.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I

Використання медіації в міжнародних відносинах має давню історію, а її популярність різко зросла з формуванням системи національних держав. Медіація сприяє вирішенню та управлінню проблемами в позитивний спосіб. Вона передбачає повне занурення в діалог, а медіатор допомагає учасникам спрямувати свою енергію та досягти взаємовигідних рішень. Це означає, що всі домовленості та рішення є вигідними для обох сторін. Метою медіації є сприяння комунікації, визначення спільних інтересів та пошук рішення, яке задовольнить усі сторони, що беруть участь у конфлікті. Оскільки медіація може принести більше користі,

ніж війна, її все частіше використовують уряди та політичні організації в усьому світі.

Важливими передумовами медіації є добровільна участь сторін та бажання вирішити конфлікт мирним шляхом. В міжнародній медіації можуть брати участь представники держав і міжнародних організацій з різними національними інтересами і позиціями. Крім того, вона відрізняється від внутрішньодержавної юрисдикцією, правовою базою, культурними особливостями та колом питань, що розглядаються. Юрисдикція міжнародної медіації виходить за межі однієї країни і часто діє в рамках декількох правових систем і культурних контекстів.

Якщо до медіації в публічному праві ставитися серйозно і застосовувати її відповідально, вона може допомогти досягти поставленої мети - мирного вирішення міжнародних проблем, забезпечення миру і безпеки. Медіація пропонує різні переваги, включаючи можливість для сторін висловити свою думку, піти на компроміс і досягти рішення, яке задовольняє обидві сторони - мирного рішення, прийняттого для обох сторін. Медіація також допомагає запобігти великим насильницьким конфронтаціям. Навіть якщо конфлікт вже стався, медіація може допомогти запобігти негативним наслідкам для зацікавлених сторін у майбутньому. Міжнародна медіація має справу зі складними спорами з високими ставками, такими як територіальні конфлікти, дипломатичні суперечки та торговельні суперечки. Вона часто передбачає участь міжнародних організацій, регіональних органів або дипломатичних місій. Існування міжнародних інституцій, що надають послуги медіації, та міжнародних стандартів додатково сприяє регулюванню міжнародної медіації.

Медіація має важливе значення в міжнародному комерційному праві, оскільки вона забезпечує альтернативний підхід до вирішення спорів, що виникають під час міжнародних комерційних відносин. Загалом, медіація в міжнародному комерційному праві є гнучкою, ефективною та заснованою на співпраці альтернативою врегулюванню конфліктів у транскордонних бізнес-

транзакціях. Пріоритетами медіації є збереження відносин, врахування культурних відмінностей та сприяння досягненню взаємовигідних результатів. Використання медіації в міжнародному комерційному праві розширюється, оскільки все більше компаній усвідомлюють її переваги у вирішенні спорів та збереженні вигідних ділових відносин. Міжнародна комерційна медіація виділяє кілька етапів, які виконують певні цілі на кожному з них, це: перший етап підготовки до медіації, збір інформації та її опрацювання, розв'язання спору і останній укладення та підписання договору за результатами вирішеного спору.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МІЖНАРОЖНИХ СТАНДАРТІВ МЕДІАЦІЇ.

2.1 Види міжнародних стандартів медіації.

Міжнародні правові стандарти у сфері альтернативного вирішення спорів - це широко узгоджені принципи, закріплені в міжнародних правових документах. Ці стандарти окреслюють фундаментальні правові принципи в цій сфері, а також моделі поведінки учасників. Вони визначають значення таких термінів, як "медіація" та "арбітраж", а також їх ключові засади, встановлюють загальні рамки процедури медіації або арбітражу, визначають статус медіатора або арбітра, а також стосуються змісту та форми угод, досягнутих у сфері альтернативного вирішення спорів. Медіація, арбітраж, примирення, оцінка справи, втручання в спір та нейтральна оцінка - це приклади альтернативного вирішення спорів. Ці процедури, як правило, є більш приватними, менш офіційними та менш стресовими, ніж стандартні судові розгляди. На практиці це часто дозволяє заощадити гроші та прискорити врегулювання. Під час медіації сторони відіграють дуже важливу роль у вирішенні власних проблем, що зазвичай призводить до винахідливих рішень, довготривалих результатів, більшого задоволення та покращення стосунків.

У правових системах багатьох країн медіація є дуже поширеним механізмом. Кожна з них має унікальну правову базу, що регулює практику медіації, а також методи тлумачення та практичного використання цих інструментів. Водночас значущість медіації сприяла зростанню глобального співробітництва у цій сфері. В результаті було створено низку документів, які встановлюють міжнародні стандарти для процесів медіації.

Коли йдеться про міжнародні стандарти, важливо зазначити, що вони поділяються на дві групи залежно від того, як вони закріплені:

1. Імперативні стандарти, що закріплені в міжнародно-правових актах і є обов'язковими для виконання державами, які їх ратифікували.

2. Диспозитивні стандарти, що містяться в міжнародних документах, що мають характер «м'якого права» (англ. – «soft law»). Вони не є юридично обов'язковими і використовуються на розсуд і волю суб'єктів правовідносин.

Існують глобальні та регіональні джерела, які встановлюють міжнародні стандарти медіації. Більшість цих документів мають рекомендаційний характер. Не існує багатосторонньої міжнародної угоди, яка б зобов'язувала держави-учасниці дотримуватися обов'язкових вимог до медіації.

Можна виділити також інші види стандартів медіації. Відповідно міжнародні стандарти медіації поділяють на процесуальні, етичні та стандарти результату, тобто рішення спору. [10]

До процесуальних стандартів входять:

- Конфіденційність. Як фундаментальний аспект медіації, він гарантує, що сторони можуть вільно обговорювати свої проблеми та шукати потенційні рішення, не боячись розголошення. Це сприяє створенню атмосфери довіри та заохочує відкриту комунікацію між сторонами.

- Неупередженість та нейтральність. Вони є важливими якостями, яких очікують від медіаторів, котрі повинні підходити до вирішення спору без упередженості або фаворитизму, забезпечуючи справедливе ставлення до всіх сторін і рівну можливість представити свої інтереси та проблеми.

- Якість. Медіатор проводить медіацію відповідно до встановлених правил та у спосіб, що сприяє старанності, своєчасності, безпеці, присутності належних учасників, участі сторін, процесуальній справедливості, компетентності сторін та взаємній повазі між усіма учасниками

- Добровільна участь. Медіація є добровільним процесом, тобто сторони добровільно вирішують чи брати в ньому участь. Ця вимога гарантує, що сторони налаштовані на пошук взаємоприйняттого рішення і з більшою ймовірністю будуть дотримуватися будь-яких досягнутих домовленостей.

- Інклюзивність. Вона підкреслює важливість залучення всіх зацікавлених сторін до процесу медіації. Це гарантує, що перспективи та інтереси всіх зацікавлених сторін будуть враховані, що підвищує ймовірність досягнення всеосяжного та сталого врегулювання. [5]

Етичні стандарти поділяються на:

- Професіоналізм. Очікується, що медіатори повинні підтримувати високий рівень професіоналізму, дотримуючись етичних кодексів поведінки, характерних для професії медіатора. Вони повинні демонструвати добросовісність, компетентність і прагнення до забезпечення справедливого та ефективного процесу для всіх залучених сторін.

- Конфлікт інтересів. Медіатори повинні повідомляти про будь-які потенційні конфлікти інтересів, які можуть вплинути на їхню здатність залишатися неупередженими. Така прозорість допомагає побудувати довіру і гарантує, що процес медіації проходить без упереджень і неправомірного впливу.

- Культурна чутливість. Культурна чутливість передбачає визнання та повагу до різних культурних особливостей і поглядів сторін, що беруть участь у конфлікті. Цей стандарт є особливо актуальним для міжнародного процесу, тому медіатори повинні усвідомлювати культурні відмінності та адаптувати свій підхід для забезпечення ефективної комунікації та порозуміння між сторонами.

- Повага до прав людини та верховенство права. Процес медіації повинен підтримувати і поважати основоположні права людини та принципи верховенства права. Це означає, що сторони не повинні піддаватися примусу, угоди не повинні порушувати основні права, а сам процес має відповідати правовим нормам і стандартам.

Стандарти результатів не менш важливі, адже регулюють той етап процесу, котрого всі бажають і очікують:

- Надійність та стійкість. Угоди, досягнуті за допомогою медіації, повинні бути спрямовані на досягнення довгострокових і стійких рішень. Це передбачає

усунення першопричин конфлікту та розробку угод, які мають довгострокову життєздатність.

- Дотримання. Сторони повинні добровільно дотримуватися домовленостей, досягнутих за допомогою медіації. Дотримання домовленостей гарантує, що результати медіації будуть ефективно реалізовані, а сторони сумлінно виконуватимуть свої зобов'язання.

- Легітимність. Досягнуті за допомогою медіації домовленості набувають легітимності, коли їх приймають і визнають залучені сторони та відповідні зацікавлені сторони. Легітимність підвищує ймовірність успішної імплементації та остаточного врегулювання конфлікту в перспективі.

Варто зазначити, що ці міжнародні стандарти не є всезагальними і не застосовуються однаково в усіх процесах медіації. Конкретні стандарти, яких дотримуються, можуть відрізнятися залежно від характеру конфлікту, залучених сторін та інституційних рамок, в яких відбувається медіація. Тим не менш, ці стандарти є основою для керівництва та оцінки міжнародних посередницьких зусиль.

2.2 Міжнародні організації, що формують стандарти медіації.

Оскільки медіація є відносно новою темою на порядку денному національних і міжнародних законодавчих організацій, існує небагато угод, які визначають систему міжнародних стандартів для процедур і підходів до медіації.

Організація Об'єднаних Націй, Рада Європи, Європейський Союз, Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Міжнародна торгова палата, Світова організація торгівлі та інші глобальні та регіональні міжнародні організації та об'єднання відіграють важливу роль у формуванні стандартів медіації. Завдяки своїй нормотворчій та організаційній діяльності ці організації розробили низку

провідних та успішних стандартів медіації, які досі залишаються актуальними на світовому рівні. [4]

Організація Об'єднаних Націй вперше визнала медіацію в Резолюції Генеральної Асамблеї ООН 40/33 (відомі як «Пекінські правила») від 29 листопада 1985 року та Резолюції Генеральної Асамблеї ООН 40/34 «Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів і зловживання владою» від 29 листопада 1985 року. [4] Мінімальні стандартні правила Організації Об'єднаних Націй, що стосуються здійснення правосуддя щодо неповнолітніх, прийняті 29 листопада 1985 року Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН («Пекінські правила»), є найважливішим документом для розробки правил для процедур медіації на рівні ООН. Хоча термін «медіація» в цих керівних принципах не використовується, вони містять інструкції щодо різноманітних процедур, які в застосуванні до неповнолітніх мають характер медіації. Наприклад, вони можуть рекомендувати відмовитися від формальної оцінки справи уповноваженим правоохоронним органом, щоб обмежити негативні наслідки процедури ювенальної юстиції, такі як судимість і вирок суду. Правила також дозволяють прокуратурі та іншим органам, які розглядають кримінальні справи неповнолітніх, приймати рішення без проведення формального слухання і встановлюють широкий спектр заходів впливу для уповноважених органів, включаючи опіку, наставництво і нагляд, пробацію, громадські роботи, фінансове покарання, компенсацію і реституцію, участь у груповій психотерапії та інші.

Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів і зловживання владою, затверджена Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада 1985 року, визначає гарантії для жертв таких злочинів щодо застосування методів медіації. Згідно з документом, неформальні процеси вирішення спорів, такі як медіація, арбітраж, суди загального права або місцева практика, повинні використовуватися для заохочення примирення і виплати реституції "жертвам", коли це доречно. Крім того, під час Конгресів Організації

Об'єднаних Націй з попередження злочинності та кримінального правосуддя в рамках багатостороннього міжнародного співробітництва були розроблені певні міжнародні декларації, які встановлюють норми для медіації. Зазвичай Конгрес завершується прийняттям заключної декларації, яка згодом може бути затверджена резолюцією Генеральної Асамблеї ООН. Більшість цих декларацій містять положення щодо впровадження медіації.

Прикладом такої декларації є Каракаська декларація, прийнята 15 грудня 1980 року, в якій наголошувалося на необхідності постійного пошуку нових шляхів і розробки більш ефективних методів у сфері запобігання злочинності та поводження з правопорушниками. Особливий акцент було зроблено на значенні сімейних, освітніх і трудових питань, які повинні враховуватися при створенні відповідних програм і політик.

Бангкокська декларація «Взаємодія і відповідні заходи: стратегічні союзи в галузі попередження злочинності та кримінального правосуддя», прийнята 25 квітня 2005 року, є ще однією ключовою декларацією, яка сприяла продовженню міжнародного співробітництва в рамках раніше згаданих конгресів. Необхідність прогресивного розвитку відновного правосуддя з метою мінімізації "можливих негативних наслідків ув'язнення" та зменшення навантаження на кримінальні суди була визнана в пункті 32 цієї Декларації.

В межах органів та організацій системи ООН проводиться інтенсивна робота з розробки глобальних критеріїв медіації. Кілька документів, що містять відповідні положення, були прийняті Економічною та Соціальною Радою ООН (ЕКОСОП). Серед них, насамперед, резолюції ЕКОСОП:

- Розробка та здійснення заходів посередництва і відновного правосуддя в галузі кримінального правосуддя № 1999/26 від 28 липня 1999 р.;
- Основні принципи застосування програм відновного правосуддя в питаннях кримінального правосуддя № 2000/14 від 27 липня 2000 р.;

- Основні принципи застосування програм відновного правосуддя в питаннях кримінального правосуддя № 2002/12 від 24 липня 2002 р. [11]

Резолюції ЕКОСОП, включно з останньою, стали результатом постійних зусиль організації з розробки критеріїв медіації. Остання резолюція розширює і завершує попередні дві. Вона підтверджує, що, відповідно до національних правил, програми відновного правосуддя можуть впроваджуватися на будь-якій стадії кримінального судочинства. Однак це можливе за умов наявності достатніх доказів для кримінального переслідування злочинця, а також добровільної згоди як жертви, так і правопорушника. Серед іншого, резолюція визначає критерії захисту презумпції невинуватості, рівності та безпеки всіх осіб, залучених до процесу медіації. Особлива увага приділяється розробці та впровадженню програм відновного правосуддя, а також заходам, які необхідно для цього вжити (пп. 8–10, Розділи III–IV).

При проведенні медіації у справах, що стосуються прав жінок та дітей (зокрема, у кримінальних та сімейних справах), міжнародні стандарти, встановлені Конвенцією ООН про права дитини та Конвенцією ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, є обов'язковими для розробки та імплементації відповідного законодавства. З огляду на природу процесу медіації, який спрямований на збереження дружніх відносин між конфліктуючими сторонами, медіація є особливо корисною в сімейних справах, в тому числі в суперечках про опіку. Як наслідок, Європейська конвенція про права дитини визнає медіацію найкращим засобом вирішення спорів, що стосуються дітей, якщо це можливо.

Деякі міжнародні угоди та інші договори, що встановлюють стандарти у сфері прав людини, впливають на проведення процедури медіації та її методи здійснення. Норми, що регулюють медіацію, зокрема, можуть впливати на право на справедливий судовий розгляд, доступ до правосуддя, рівність перед судом і рівність перед законом. Таким чином, стаття 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права про право на справедливий судовий розгляд є

особливо важливою. Стаття 14 гарантує рівність перед судами і трибуналами, а також право вважатися невинуватим доти, доки вину не буде доведено в законному порядку. Ця складова права може бути порушена в результаті допуску або використання інформації судом, отриманої під час медіації.

Наразі Статут Організації Об'єднаних Націй містить положення, які дозволяють країнам-членам використовувати медіацію для вирішення своїх конфліктів за пропозицією Ради Безпеки. Переважний підхід до вирішення міжнародних конфліктів підкреслюється в статті 33 Статуту ООН. [16] У відповідь на це 27 вересня 2012 року Організація Об'єднаних Націй видала Керівництво для медіаторів з метою сприяння мирному врегулюванню конфліктів і використання медіації як невід'ємного компонента миротворчих зусиль. Керівництво з ефективної посередницької діяльності містить вісім ключових стандартів, яких слід дотримуватися при використанні медіації для вирішення проблем. До них входять:

- 1) належна підготовка медіатора;
- 2) згода брати участь у суперечці;
- 3) неупередженість;
- 4) інклюзивність;
- 5) національна відповідальність;
- 6) відповідність міжнародній нормативно-правовій базі;
- 7) узгодженість і компліментарність посередницьких зусиль;
- 8) розробка якісних мирових угод.

Як зазначав заступник Генсека ООН Ян Еліассон після прийняття цього акту, до Керівництва зможуть звертатися «не тільки медіатори, але взагалі всі, хто залучений в медіацію. І в тому числі конфліктуючі сторони, тому що важливо, щоб у них було загальне уявлення про принципи медіації та про те, що може знадобитися в рамках цієї процедури». [9]

Що стосується комерційних спорів, Комісія Організації Об'єднаних Націй з права міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ) розробила Типовий закон про міжнародний комерційний арбітраж, який слугує стандартним керівництвом для країн, що прагнуть прийняти законодавство у цій сфері. Типовий закон містить широке поняття "примирення", яке охоплює, серед іншого, медіацію. У Керівних принципах ЮНСІТРАЛ щодо застосування та використання Типового закону підкреслюється, що, хоча Типовий закон теоретично присвячений міжнародному арбітражу, він також може застосовуватися на національному рівні. Таким чином, законодавці можуть знайти корисні рекомендації в цій сфері.

З іншого боку, важливу роль відіграв Погоджувальний регламент ЮНСІТРАЛ від 04.12.1980 р. Цей документ є одним з перших документів ООН, які встановили стандарти медіації. [13] У ст. 1 Погоджувального регламенту було закріплено, що цей документ: «застосовується для погоджувальної процедури врегулювання спорів, що виникають з договірних чи інших правовідносин або у зв'язку ними, і тих випадках, коли сторони, прагнучи мирного врегулювання їх спору, домовилися про застосування Погоджувального регламенту ЮНСІТРАЛ». Регламент також визначає процедури та деталі процедури примирення, включаючи, серед іншого, комунікацію та співпрацю між сторонами та медіатором. Пізніше Погоджувальний регламент був вдосконалений і розширений Типовим законом ЮНСІТРАЛ 2002 року. [12]

У 2018 році ЮНСІТРАЛ схвалила зміни до Типового закону про міжнародну комерційну погоджувальну процедуру, перейменувавши його на Типовий закон ЮНСІТРАЛ про міжнародну комерційну медіацію та міжнародні розрахунки за результатами медіації. Більше того, 1 серпня 2019 року в Сінгапурі було підписано Конвенцію Організації Об'єднаних Націй про міжнародні розрахунки за результатами медіації (широко відому як "Сінгапурська конвенція"), яка була розроблена Робочою групою II ЮНСІТРАЛ та до якої приєдналася Україна.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ II

Як свідчить світова практика, кожна демократична держава, яка прагне задовольнити зростаючий суспільний запит на ефективну та неупереджену систему правосуддя, повинна створити повний набір ефективних методів врегулювання конфліктів. У зв'язку з цим світовий рух за впровадження медіації набув значного поширення.

Міжнародні стандарти медіації слугують важливою основою для вирішення спорів. Ці стандарти, засновані на інституційних, процесуальних, етичних та результативних критеріях, встановлюють керівні принципи, які сприяють справедливості, ефективності та довготривалим рішенням.

До них належать: конфіденційність, нейтральність та неупередженість медіатора, інклюзивність, якість процесу, добровільна участь сторін, професіоналізм при виконанні своїх обов'язків, повага до прав людини, незалежно від будь-яких критеріїв, та культурна чутливість. Не менш важливими є стандарти отриманого результату медіації, такі як надійність та стійкість, дотримання та легітимність. Вони забезпечують розв'язання теперішнього спору та передбачають майбутні.

Більшість міжнародних стандартів універсальної медіації закріплені в інструментах «м'якого права», які, незважаючи на необов'язковий характер, мають значний вплив і практичну цінність. Ці стандарти розробляються в рамках Організації Об'єднаних Націй за участю таких органів і організацій, як ЕКОСОП та ЮНСІТРАЛ, а також на Конгресах ООН з питань запобігання злочинності та кримінального правосуддя.

Важливим є Керівництво з ефективною посередницької діяльності, адже воно містить вісім ключових стандартів медіації, які є основоположними для цього процесу. Загалом діяльність ООН і ЮНСІТРАЛ по великому рахунку і створює абсолютну більшість міжнародних стандартів медіації. До того ж, їхні акти є

найбільш ефективними, бо до цих організацій входить багато держав зі всього світу, що, відповідно, можуть імплементувати положення у своє законодавство.

Хоча багато з цих документів стосуються ширших проблем і містять лише кілька положень, безпосередньо пов'язаних з медіацією, вони відіграють важливу роль у закріпленні медіації як потужного та ефективного методу вирішення спорів.

РОЗДІЛ 3. ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ.

Сьогодні міжнародні норми та принципи поступово впливають на традиційні галузі суспільних відносин, які історично перебували під окремою юрисдикцією (наприклад, оподаткування, сімейні відносини, відносини приватної власності). Як наслідок, ці сфери змінюються відповідно до світових стандартів. У рамках сучасної держави, яка активно бере участь у міжнародному співробітництві, її національна правова система вже не може бути відокремлена від процесів гармонізації та уніфікації правових норм, в яких важливу роль відіграють міжнародно-правові стандарти. Не дивно, що сучасні науковці в Україні, які займаються питаннями правового регулювання різних сфер суспільних відносин, надають пріоритет вивченню та порівнянню міжнародних норм з тими, що інкорпоровані в національне законодавство.

З огляду на зростаючу інтеграцію України в правове поле Європейського Союзу, критично важливо, щоб країна визначила пріоритетність міжнародних та, зокрема, європейських норм у сфері медіації. Україна має зосередитися на прийнятті та імплементації стандартів, вироблених шляхом міждержавного співробітництва та активної участі інститутів громадянського суспільства.

У 2021 році набув чинності Закон України «Про медіацію», який вперше забезпечив системну правову підтримку інституту медіації. Цей закон був розроблений провідними професійними об'єднаннями медіаторів України та увібрав у себе найкращі методи та стандарти медіації, що склалися в Україні за останні 25 років.

Принципи медіації визначені у ст. 4 Закону України «Про медіацію» від 16.11.2021 як: проведення за взаємною згодою сторін, добросовісність, конфіденційність, нейтральність, незалежність та неупередженість медіатора, самовизначення та рівні права сторін медіації. Крім того, стандарти медіації

включають професійну підготовку медіаторів (стаття 9), вимоги до професійної етики (стаття 13), відповідальність медіатора (стаття 15) тощо. [6]

Метою законодавчої реформації медіації в Україні є приведення чинного українського законодавства про альтернативне вирішення конфліктів у відповідність до міжнародних стандартів та імплементація цих норм у національне законодавство. Це створить єдине правове поле для роботи медіаторів та сприятиме розвитку інституту медіації в Україні. Однак слід підкреслити, що чинний Закон України «Про медіацію» не враховує всі міжнародні стандарти, особливо ті, що стосуються способу забезпечення якості медіації. [4, 6]

Надання якісних юридичних послуг, особливо медіації для врегулювання правових спорів, має вирішальне значення для верховенства права. Законодавство не містить ефективних, простих та дієвих інструментів для моніторингу якості медіації. Воно, зокрема, передбачає можливість притягнення медіаторів до цивільної, адміністративної або кримінальної відповідальності. Однак підстав для такої відповідальності в галузевому законодавстві не існує, що залишає прогалину. Крім того, у разі порушення професійної етики медіатори можуть нести відповідальність, передбачену статутом або правилами об'єднання медіаторів, до якого вони входять. Водночас немає реальних гарантій того, що така приналежність матиме ефективний вплив у разі порушення медіатором етичних стандартів.

Україні варто запозичити позитивний досвід європейських країн щодо застосування різноманітних альтернативних підходів до вирішення спорів, зокрема медіації. Це відкриває шлях до зниження соціальної напруги, сприяння взаєморозумінню та формуванню консенсусу в різних сферах суспільного життя. З огляду на євроінтеграційні цілі України, особливо актуальним є впровадження регіональних (європейських) стандартів, розроблених Радою Європи, а також врахування досвіду та норм Європейського Союзу в сфері медіації. [13]

Проте, не слід забувати про універсальні міжнародні стандарти та про запозичення досвіду інших країн, не тільки членів ЄС. Враховуючи тісну співпрацю України починаючи з 2022 року, слід звернути увагу на напрацювання держав англо-американської системи права, а саме Великобританії та США. Медіація в цих країнах проводиться вже порівняно багато років, а отже має нагальований механізм здійснення. І в США, і у Великобританії рівень успішності проведення процедури надзвичайно високий – більше 80% спорів вирішуються вигідно для учасників ще до початку судового розгляду. Такий активний розвиток альтернативних способів вирішення спорів зумовила дуже висока вартість судових послуг, тому медіація видається надзвичайно вигідною і незатратною. Це і приваблює людей до її використання.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ III

Згідно з міжнародним досвідом, будь-яка демократична держава, яка прагне задовольнити зростаючий суспільний запит на ефективну та справедливую систему правосуддя, повинна створити цілий ряд різноманітних та ефективних механізмів вирішення конфліктів. Численні міжнародні документи свідчать про зростаючу популярність медіації в усьому світі.

Україні варто перейняти позитивний досвід європейських країн, які застосовують різноманітні альтернативні підходи до вирішення спорів, у тому числі й медіацію, але й не забувати про міжнародні універсальні стандарти та досвід інших країн в сфері медіації. Це метод зменшення соціального напруження, досягнення взаєморозуміння та консенсусу в багатьох сферах суспільного життя.

Прикладом успішного використання медіації є США та Великобританія, які активно застосовують даний спосіб вирішення спорів у своїх країнах. Більше того, процес медіації в цих державах надзвичайно успішний та значно допомагає розвантажити судові органи по всій їх території.

Великої уваги потребують положення про забезпечення якості медіаційного процесу в Україні. Оскільки Закон України «Про медіацію» зовсім новий та ще не удосконалювався, положення про якість медіаційного процесу в ньому відсутні. Це велика проблема, адже якість чи не найголовніший стандарт, який повинен забезпечити успіх медіації тим самим заохочувати все більше і більше людей до її використання. Тому цей аспект потрібно поступово покращувати, імплементуючи міжнародні стандарти медіації в національне законодавство, зокрема в Закон України «Про медіацію».

Загалом, беручи до уваги, коли медіація почала свій розвиток на теренах України, на мою думку, правове регулювання цього процесу є досить непоганим. Оскільки судовий процес в нашій країні є не настільки дорогавартісним як в деяких інших, медіація не так привертає увагу людей. Більш помітним є фактор часу, адже певні види справ можуть займати по кілька років при розгляді в державних судах, навіть незважаючи на принцип розумності в українському законодавстві, а медіація може значно пришвидшити вирішення спорів. Тому, як на мене потрібно додавати положення про обов'язковість вирішення певних категорій справ шляхом медіації до судового розгляду. Це може допомогти людям, не забираючи дорогоцінний час, та в цілому покращить судочинство в країні.

ВИСНОВКИ

Медіація - це організований, добровільний і конфіденційний метод вирішення спору або конфлікту поза судом, в якому медіатор виступає в ролі посередника, щоб допомогти сторонам зрозуміти їхні інтереси та знайти ефективні шляхи досягнення взаємоприйняттого врегулювання. Основна мета медіації - обговорити, осмислити та знайти рішення для складного конфлікту або сценарію вирішення проблеми, щоб визначити найкращий шлях для руху вперед. Під час такої розмови беруться до уваги кілька, часто суперечливих, точок зору та ідей щодо подій або потенційних шляхів вирішення складної ситуації. Успішна медіація завершується чіткою домовленістю, досягнутою під час зустрічі. Однак рішення медіації є обов'язковими до виконання лише тоді, коли всі сторони конфлікту чи суперечки погоджуються з ними.

Бажання сторін мирно вирішити розбіжності чи спір, а також їхня добровільна участь у процесі медіації є основними вимогами до медіації. Замість того, щоб бачити один в одному ворогів, конфліктуючі сторони об'єднують зусилля для вирішення проблеми, сподіваючись досягти взаємних домовленостей і компромісу шляхом співпраці. Після досягнення домовленості сторони конфлікту приймають рішення, які сприяють подальшому розвитку конструктивних відносин і співпраці.

Та сама ситуація і на міжнародному рівні в комерційних суперечках та, навіть, на рівні міжнародного публічного права. Міжнародна медіація має велике значення для суспільства, адже виконує провідну роль у вирішенні конфліктів інколи світового масштабу, коли сторони зайшли в глухий кут, а посередництво, тобто медіація, допомагає відновити діалог та віднайти гідне рішення, яке задовільнить учасників.

Існують різні види міжнародних стандартів медіації. Найважливіші це імперативні та диспозитивні, поділені за критерієм обов'язковості їх використання. Диспозитивні мають рекомендаційний характер, імперативні ж

сильніші за впливом. Залежно території поширення стандарти поділяють на універсальні, які застосовуються у всьому світі, та регіональні. До інших категорій входять процесуальні, етичні та стандарти результату.

До створення міжнародних стандартів медіації причетні Організація Об'єднаних Націй, ЮНСІТРАЛ, Рада Європи, Європейський Союз, Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Міжнародна торгова палата, Світова організація торгівлі та інші глобальні та регіональні міжнародні організації та об'єднання, що відіграють важливу роль у формуванні стандартів медіації.

Винятковою є діяльність ООН та ЮНСІТРАЛ, адже вони зробили значний внесок для документарної бази медіації на міжнародному рівні. Численні акти були видані, такі як типові закони, керівництва та різноманітні конвенції та декларації.

Внаслідок своєї нормотворчої діяльності вони напрацювали документарну базу для країн всього світу щодо визнаних стандартів медіаційного процесу. Ці положення є актуальними для впровадження їх в Україні, адже імплементація міжнародних норм є найкращим способом удосконалення законодавства в державі.

Враховуючи важливість медіації в інших демократичних країнах, можна сказати, що це чудовий спосіб полегшити тиск на систему судочинства в державі та зменшити часові та грошові витрати громадян для цього. Оскільки, медіація це новинка для України, міжнародні стандарти стають винятково важливими для покращення правової бази для процесу медіації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Алехіна О. Як медіація допомагає в міжнародних комерційних спорах. ТОВ «ІАЦ «ЛІГА», ТОВ «ЛІГА ЗАКОН». 2020. №44. 6 с.
2. Антонюк О. А. Міжнародна публічна медіація: у пошуках максимальної ефективності. *Часопис Київського університету права*. 2015. №2. С. 348-354.
3. Бондарчук Н., Мошківська Н. Сучасні тенденції впровадження медіації в Україні. *Підприємництво, господарство і право. Цивільне право і процес*. 2020. №6. С. 11-15.
4. Істін С. О. Міжнародні стандарти медіації як альтернативного вирішення правових спорів та їх імплементація в умовах євроінтеграції України. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2022. С. 420-424.
5. Івчук Ю. Ю., Івчук К.І., Примак Ю.О. Медіація як спосіб вирішення міжнародних спорів. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2018. №2 (36). С. 7-15.
6. Закон України «Про медіацію». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2022, №7, ст. 51.
7. Логуш Л. Міжнародна практика застосування медіації в діяльності юридичних клінік в Україні. *Підприємництво, господарство і право. Міжнародне право*. 2021. №6. С. 221-227.
8. Медіація у професійній діяльності юриста. Підручник, за ред. Крестовської Н., Романадзе Л. Одеса, 2019. 462 с.
9. Миколаєнко Я. Ю. Медіація як ефективний засіб вирішення міжнародних конфліктів. *Наше право. Міжнародне право*. 2015. №3. С. 184-188.

10. Наливайко Л., Кричун А. Міжнародні стандарти медіації. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (ДДУВС, 30.11.2021)*. С. 60-62.
11. Озерський І. В. Актуальні проблеми медіації в юрисдикційному процесі України: навч. посібник. Миколаїв, 2020. 248 с.
12. Погоджувальний регламент ЮНСІТРАЛ від 04.12.1980 р.
13. Подковенко Т. Медіація: міжнародно-правові стандарти. *Актуальні проблеми правознавства. Теорія та історія держави і права. Історія політичних і правових вчень. Філософія права*. 2017. №4 (12). С. 47-54.
14. Потьомкіна Ю. Секрети медіації. *Юридична газета online. Всеукраїнське професійне юридичне видання*. 2019. №38-39 (692-693).
15. Римський Статут Міжнародного Кримінального Суду. Міжнародні суди, ООН; Статут, Міжнародний документ, Поправки від 17.07.1998.
16. Статут ООН. Видано Департаментом громадської інформації ООН.